

मैत्रावरुणर्वसिष्ठः। उषसः। त्रिष्टुप्।

व्यु१षा आवो दिविजा ऋतेनाविष्कृण्वाना महिमानमागात्।

अप द्रुहस्तम आवरजुष्टमङ्गिरस्तमा पथ्या अजीगः ॥ ७.०७५.०१

उषा:- सूर्योदयदेवता। आध्यात्मिके तु आत्मसूर्यस्य ज्ञानोदयदेवता। वि आव:- व्यौच्छत्।
दिविजा:- दिव्या। ऋतेन- सत्येन। महिमानम्- स्वमाहात्म्यम्। आविष्कृण्वाना- प्रकटयन्ती।
आगात्- आगतवती। द्रुह:- द्रोहकरम्। अजुष्टम्- असेव्यम्। तम:- अन्धकारमज्ञानम्। अप
आव:- अपावृणोति। अङ्गिरस्तमा- अतिशयेन अङ्गनशीला। पथ्या:- पदवीः। अजीग:-
उद्गिरति ॥१॥

महे नो अद्य सुविताय बोध्युषो महे सौभगाय प्र यन्धि।

चित्रं रयिं यशसं धेह्यस्मे देवि मर्तेषु मानुषि श्रवस्युम् ॥ ७.०७५.०२

उष:- उदयदेवते। महे- महते। सुविताय- सुखाय। न:- अस्मान्। अद्य- इदानीम्। बोधि-
बुद्ध्यस्व। महे- महते। सौभगाय- सौभाग्याय। प्र यन्धि- प्रयच्छ। अस्मे- अस्मदर्थम्। चित्रम्-
विचित्राम्। रयिम्- सम्पदम्। यशसम्- भोगम्। धेहि- यच्छ। देवि- अमर्त्ये। मानुषि- मनुष्येषु
निहिते। मर्तेषु- मर्त्येषु। श्रवस्युम्- श्रुतिं यच्छ ॥२॥

एते ते भानवो दर्शतायाश्चित्रा उषसो अमृतास आगुः।

जनयन्तो दैव्यानि व्रतान्यापृणन्तो अन्तरिक्षा व्यस्थुः ॥ ७.०७५.०३

त्ये- ते। एते- इमे। दर्शताया:- दर्शनीयायाः। उषस:- उदयदेवतायाः। चित्रा:- असाधारणाः।
भानव:- रश्मयः। अमृतास:- नाशरहिताः। आगु:- आगच्छन्ति। दैव्यानि- दिव्याः। व्रतानि-
नियतीः। दिव्यान्धर्मान् वा। जनयन्त:- सृजन्तः। अन्तरिक्षा- अन्तरिक्षाणि। आपृणन्त:-
आपूरयन्तः। व्यस्थु:- विशेषेण तस्थुः ॥३॥

एषा स्या युजाना पराकात्पञ्च क्षितीः परि सद्यो जिगाति।

अभिपश्यन्ती वयुना जनानां दिवो दुहिता भुवनस्य पत्नी ॥ ७.०७५.०४

एषा स्या- सैषा । युजाना- योगिनी । पराकात्- परादुत्तमाद्दाम्नः । आत्मसूर्यादिति भावः । पञ्च क्षितीः । जिगाति- सरति । दिवो दुहिता- चिदाकाशस्य पुत्री । भुवनस्य- जगतः । पत्नी- रक्षिणी । जनानाम्- विशाम् । वयुना- प्रज्ञानानि । अभिपश्यन्ती भवति ॥४॥

वाजिनीवती सूर्यस्य योषा चित्रमघा राय ईशे वसूनाम्।

ऋषिष्टुता जरयन्ती मघोन्युषा उच्छति वह्निभिर्गुणाना ॥ ७.०७५.०५

वाजिनीवती- अन्नवती । सूर्यस्य- आत्मसूर्यस्य । योषा- पुत्री । चित्रमघा- विचित्रधनवती । वसूनाम्- सम्पदः । ईशे- ईष्टे । रायः- सम्पदः । ईशे । ऋषिष्टुता- सूक्ष्मदर्शिस्तुता । जरयन्ती- रसनिष्पादकर्त्री । मघोनी- सम्पद्वती । उषाः । वह्निभिः- वोढृभिः । गुणाना- स्तुता । उच्छति ॥५॥

प्रति द्युतानामरुषासो अश्वाश्चित्रा अदृश्रन्नुषसं वहन्तः।

याति शुभ्रा विश्वपिशा रथेन दधाति रत्नं विधते जनाय ॥ ७.०७५.०६

द्युतानाम्- द्युतिमतीम् । उषसम्- उदयदेवताम् । चित्राः- विचित्राः । अरुषासः- रोचमानाः । अश्वाः- प्राणतुरगाः । वहन्तः- धारयन्तः । अदृश्रन्- अदृश्यन्त । शुभ्रा- शुभ्रेण । विश्वपिशा- विश्वरूपेण । रथेन । याति- गच्छति । विधते- परिचरते । जनाय । रत्नम् । दधाति- धारयति ॥६॥

सत्या सत्येभिर्महती महद्भिर्देवी देवेभिर्यजता यजत्रैः।

रुजदृहानि दददुस्त्रियाणां प्रति गाव उषसं वावशन्त ॥ ७.०७५.०७

सत्येभिः- सत्यैः । सत्या । महद्भिः । महती । देवेभिः- द्योतनशीलैः । देवी- द्योतनशीला । यजत्रैः- पूज्यैर्गुणैः । यजता- पूज्या । उषा ज्ञानोदयदेवता । दृहानि- दृढानि । रुजत्- भिनत्ति । उस्त्रियाणाम्- गाश्चिद्रश्मीन् । ददत्- अयच्छत् । गावः- चिद्रश्मयः । उषसम्- ज्ञानोदयदेवताम् । वावशन्त- कामयन्ते ॥७॥

नू नो गोमद्वीरवद्धेहि रत्नमुषो अश्वावत्पुरुभोजो अस्मे।

मा नो बर्हिः पुरुषता निदे कर्यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ ७.०७५.०८

उषः- विद्ये । नु- क्षिप्रम् । नः- अस्मभ्यम् । अश्वावत्- प्राणतुरगयुक्तम् । पुरुभोजः- बहुभोगवत् ।

गोमत्- रश्मिमत् । वीरवत्- वीर्यवत् । रत्नम्- हितरमणीयधनम् । अस्मे- अस्मभ्यम् । धेहि-

यच्छ । नः- अस्माकम् । बर्हिः- यज्ञम् । पुरुषता- पुरुषेषु । निदे- निन्दायै । मा । कः- कुरु । यूयं

पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥८॥

Dr. Rangraha